

KNJIŽEVNOST I FACEBOOK

KNJIŽEVNOST I FACEBOOK

Možda je književnost zaista na samrti, kako nam dojavljaju profesionalni mrtvozornici, možda otkucavaju njeni poslednji sati. Zato nas je pozvala da se okupimo pored njene samrtne postelje, nas, poslednje zaljubljenike u njene čari, ali ne da prisustvujemo poslednjoj pomasti ili čujemo njenu testamentarnu volju, već da bi nam demonstrirala kako se umire "pri čistoj svesti i zdravoj pameti".

Dakle, ako već umire, ne čini to s benevolentnom pomirenošću, bolesnim priželjkivanjem sudnjeg časa i očajničkom verom u zagrobni život, kao poslednjom nadom.

Ako književnost doista umire, uporedo sa nezaustavljivim gašenjem Gutenbergove galaksije, onda to čini poput stare i islužene kljusine (Šarca ili Rosinanta, sasvim svejedno), koja u samrtnim grčevima ume tako snažno da se ritne i neopreznom znatiželjniku koji je prišao preblizu kako bi se nadneo nad njenim krajem, nanese teške, često i smrtonosne rane.

Zato svi oplakivači i profesionalne narikače trebaju biti na oprezu, jer nije preporučljivo da se isuviše približavaju umirućem biću, u hitnji da se bude onaj koji će prvi konstatovati smrt i svetu dojaviti epohalnu vest.

Međutim, šta da se radi ako ona, malokrvna, prezrena i ostarela književnost poseduje božansku sposobnost reinkarnacije i prerusavanja? Možda je za sve vekove svog postojanja dokučila tajni nauk besmrtnosti i, upravo sada i ovde, pred našim očima i u našim srcima, demonstrira sposobnost vanrednog prilagođavanja u ovom, našem "najgorem od svih vremena". Možda je i ona savladala veštinu prerusavanja i kretanja po nepredvidljivim i nedohodnim prostorima, po vrletnim stazama i bogazama.

Ovde napominjem kako ne otvoram mogućnost kratkotrajnog izbavljenja, unoseći u sveopštu zapitanost reč *možda*. Njeno prisustvo ima da zahvali mojoj ubeđenosti (jer, čemu naša vera ukoliko nema vaskrsenja?) da je duša (čitaj – ideja!) književnosti večna, uprkos okolnosti što su njeni pojavni oblici propadljivi, pa neretko neugodno bazde i zaudaraju.

Verujem da je književnost preživela baš tamo gde su joj mračni proroci predskazivali skoro umiranje. I baš u onome koga su proglasili njenim najvećim dželatom – internetom.

A on, internet, ne da joj je zadao kobni udarac, nego joj je otvorio beskrajn prostor u kojem će se razvijati, olakšavajući joj put do potencijalnog čitaoca, omogućujući joj da u isto vreme egzistira na bezbroj mesta zemaljskog šara (i ne samo njega), njezinim tvorcima omogućujući lakšu dostupnost izvorima sa kojih književnost crpi inspiraciju.

Književnost svoju žilavost dokazuje i pokazuje po ko zna koji put. Ona, po običaju, prepušta inicijativu mediju kroz koji se obznanjuje (setite se samo kako se književnost stidljivo obznanjivala u kanonizovanim žitijima svetaca), gotovo neprimetno stoji u defanzivi, pušta da se kratkotrajni gromovi istutnje a olujine smire, da bi, pred uplašenim ili za trenutak fasciniranim očima, blesnula neočekivanim intenzitetom i sjajem.

Čak i tamo, u gustom kolopletu društvene mreže zvane Facebook, istinska književnost može da sevne i po ko zna koji put se pokaže kako za čovekov dar (ili talenat) nema barijera ni ograničenja.

I baš tamo gde ljudska ispraznost dostiže kulminaciju, gde se praznjikavost življenja pokušava da ispunjava, takođe, praznjikavim sadržajima.

I baš tamo, na prividno beskrajno razapetoj mreži, gde se nemilice arči ljudsko vreme i ispunjava ga pukim prividom punoće.

Istina, ulovi u tako ustrojenoj društvenoj mreži nisu berićetni, ali je radost veća kada se u njoj praćakne kakva endemska vrsta u svoj svojoj lepoti. "Demokratičnost" Facebook-a guta istinske kreativce, al i njihova bojažljivost da stvaraju misaone svetove, tu, pred toliko podozrivih i nepovreljivih, ponajviše anonimnih očiju, čije jasno viđenje onemogućava njihova ljubopitljivost i nezajažljiva potreba za beskrajnim i zlurdim komentarisanjima. Neko već reče da živimo doba komentara i komentarisanja.

Istina, internet omogućuje da svojim poganim jezikom (koji odlikuje deklasirane, iskompleksirane i nekreativne duhove) do u beskraj komentarišu bisere (statuse)

koji se podastiru ispred njih, ali, bez bojazni, jer nikad *komentari* neće prevladati *subinu* iz koje se, kao paraziti, hrane.

Tu se, dakle, za književnost otvaraju beskrajni prostori za nastajanje i uznemirujuću prisutnost. Ona to i čini. Istinski duhovi to već uveliko rade, jasno nam pokazujući kako čak i kroz sentencije blistaju u otužnoj prosečnosti svog okruženja, delujući pomalo presvetlujuće, a da to i ne znaju.

Književnost nije samo tekst, a Facebook kao da nas iznova podseća na zaboravljeno upozorenje svih avangardista. Književnost postaje sve: i tekstura, i slika, i zvuk, pogotovo njihova beskrajna kombinacija i simbioza. Dabome, književnost mogu biti i poneki suvisli komenatar, pogotovo onaj koji je napisan "na istoj frekvenciji statusa, pa ga dograđuju, raspevavaju, šire i podstiču nove i drugačije jezičke nijanse.

Ne treba biti malodušan pred beskrajem Facebook-a. Ništa bolja situacija nije ni sa morem knjiga koje se svakodnevno štampaju, da bi retke među njima ostavile traga u nama.

Mirko Demić

DOBA VIRTUELNOG (NE)ČITAOCA

fejsbuk i književnosti

Književnost danas sasvim sigurno drugačije posmatramo nego što smo samo dvadeset godina ranije. Svako poređenje i gledanje u još dalju prošlost u ovom slučaju nije bitno. Moj prvi susret s internetom bio je maja 1999. kada sam između dve „šizele“ i „smirele“ skoknula do pošte na drugom kraju grada i uplatila famoznih deset sati interneta. Od tadašnjeg zbunjivog pogleda u raznorazne stranice do današnjeg kompletnog virtuelnog identiteta nije prošlo baš toliko mnogo, ali je možda čak i zapanjujućom brzinom napredovalo upravo do malopre izrečene konstatacije. Mogli bismo verovatno da potvrdimo da je naš virtuelni identitet jednako važan društvenom životu o čijoj važnosti smo čitali u velikim romanima Balzaka, Stendala ili Tolstoja. Sećamo se da je društvena smrt bila ravna fizičkoj ili živoj smrti, a danas, ako niste na nekoj društvenoj mreži, pa makar i imali ličnu i-mejl adresu, niste skoro pa nigde. Ako niste dostupni niste ni upotrebljivi, dakle, jednako tome da ne postojite. Tome je doprinela verovatno i naša razmaženost, da od Interneta saznajemo apsolutno sve što nam je potrebno. Ipak, problem koji mora da prati ovakvu sveobaveštenost je zapravo u pretrpavanju informacijama, s kojima odjednom i ne znate šta biste. Primer je, barem u mom slučaju, simptomatičan. Uz jutarnju kafu volim da čitam on-line izdanja dnevnih novina, ali vrlo često zateknem sebe kako čitam i tekstove koji sa logikom, dobrim ukusom ili svrsishodnošću veoma malo veze imaju. Tako dođem do nezgodnog zaključka da bih u nekom drugom, ali ne tako davnom vremenu, bila jednaka sa čitateljicama treš-ljubića ili nekih još besmislenijih plitkoknjiževnih formi koje tada nisu ni postojale. Zašto je tako ne znam sasvim sigurno, ali to je ta magična moć virtuelnosti ili profesionalna deformacija kada je u pitanju sve što ima veze sa tekstom i čitanjem. Uglavnom, svi su barem i pasivni čitaoci *svačega* kada je u pitanju sadržaj s interneta, ali i svi takođe, koji imaju virtuelne identitete, imaju određenu identifikaciju sa svojim takvim identitetima.

Ovakvo pozicioniranje naših *likova i profila* još je izražajnije kada govorimo o danas najpopularnijoj društvenoj mreži – Fejsbuku. Ova mreža zamišljena je kao virtuelna knjiga naših životnih aktivnosti, pre svega vizuelno, odnosno kroz fotografije, o čemu govori i najnoviji izgled nazvan Timeline, a potom i kroz tekstualno izražavanje naših misli, osećanja ili stavova. Ne bih rekla da je osnivač verovao da će se na FB-u voditi ozbiljne rasprave ili odgonetati naučna i filozofska pitanja, ali ta neverovatna interaktivnost učinila je da ljudi na mnogo efektniji

način izriču svoje mišljenje i zastupaju svoje stavove. Tačno je i da se na mnogo efektivniji način posvađaju i izvredaju, pre nego što glave uopšte stignu do stadijuma postepenog hlađenja!

Kada bismo lokalizovali temu na književnost i na književnu scenu u Srbiji, na određeni način ovo izricanje mišljenja i stavova u dobroj meri je zamenilo mnoge rasprave i tekstove koje smo ranije imali prilike da čitamo po književnim časopisima ili da slušamo na specijalno organizovanim tribinama. Jednom prilikom, napisala sam da je Fejsbuk postao jedini pravi književni salon u Srbiji, a i dalje mislim isto, i možda je šteta što više pisaca nema svoje profile ili aktivne stranice jer je to odličan način komuniciranja i sa sadašnjim i sa budućim čitaocima, pogotovo ako se u obzir uzme podatak da Srbija procentualno ima najveći broj otvorenih korisničkih naloga u regionu. Lepo je biti u dobrom društvu kolega pisaca svih generacija, razmenjivati utiske o njihovim tekstovima ili stavovima (pa i svakodnevnici) u vidu statusa – a statusi na FB-u danas preuzimaju čak i ulogu nekadašnjih aforizama, pa bih u tom smislu volela da vidim više aforističara *on line*, to bi bila prava stvar!

Iako i dalje, u književnom životu postoji institucija kafane, Fejsbuk je *second best*. Živu reč i komunikaciju i dalje ništa ne može da zameni, ali u ovom slučaju reči ne lete, makar bile i uzalud napisane. Danas jednu pesnikinju boli glava, drugi pripovedač žali se na loš kvalitet donjeg veša, treći iskazuje nezadovoljstvo što ne može da pronađe neki primerak knjige, četvrti *kači* fotografije iz ludog provoda, a mi smo mislili da je smeran... Svakakve mini-priče svakog dana se događaju pred našim očima i svi u tome učestvujemo, i kao kolege, i kao obožavaoci, ili samo poznavaooci. Ipak, Fejsbuk je i mesto gde povremeno možemo da pročitamo premijerno, kako bi se to reklo, novu pesmu, tekst kolege, ili dobijemo informaciju o tek objavljenoj knjizi; konkursu, književnom festivalu i sl. Takođe, s druge strane, neretko se dešava da budemo i *bombardovani* pravom navalom skribomanije nekih drugih autora. Izgleda da više nisu opterećeni samo urednici izdavačkih kuća nego i FB prijatelji.

Sećam se, imala sam jednog virtuelnog prijatelja fantastičnog nadimka koji je svakodnevno zasipao zidove drugih korisnika sa po najmanje deset pesama, i to mesecima. Teško da bi ko to izdržao, pa da je i nobelovac lično. Tako dolazimo i do druge strane priče. Virtuelnost nam daje lažni osećaj važnosti, pravo da upadamo u prostor drugoga, jer sve izgleda *kao* da nije stvarno, i dopuštamo sebi ono što možda ne bismo čak ni u kafani! Ali, neću reći ništa novo ako potvrdim da

je kvantitet dobio prednost nad kvalitetom i da danas svako uz malo truda, zalaganja i sopstveni blog može sebe da proizvede u književnika o kojem se „priča“, kao i to da svaka grupacija ljudi dovoljno agresivna i dovoljno prisutna tamo gde treba, može sebe da nametne kao *faktor na koji treba računati*. Živimo u društvu gde agresija dobija prostor, a pitomost ostaje u senci, jer tome nas uče pravila marketinga, ili sve više prisutne nekulture i sujetnosti. Fejsbuk je u tom smislu i jedna lepa mirna oaza gde se pisci susreću, pa čak i upoznaju (ako su npr. samo čuli jedni za druge pre toga ili se samo čitali).

Ova društvena mreža, sasvim je sigurno, ne može biti medijum za ozbiljnu književnost, možda tek ponekad za povremenu ozbiljniju raspravu na književne teme, ali može biti jedan osvežavajuć duhovni prostor u kojem čak i pisci, inače polumedijski vidljivi, postaju živa bića, a ne fantomi s korica na koje je pala prašina. Nećemo se složiti da je prašina uvek zbog nedovoljnog kvaliteta, pre bih rekla marketinško-medijskog zanemarivanja. Ali, prašine u virtuelnom prostoru zasad nema. A pisci tancuju, pričaju viceve, kukaju o svakodnevicu, kao i svi drugi mali virtuelni ljudi.

Jasmina Topić

DRUŠTVENA MREŽA DRUŠTVA

u tako fine niti hvata se svaki zapis
nebranjen od vrednovanja
;upravo suprotno
u tim zapisima ponekad nema
ničeg ljudskog

sadržaj svetog digitalnog trojstva
(звук, слика, видео)
čak i na graničnim uporištima svog autoriteta
smeška se podrugljivo našoj volji
jer nema ničega van njegove jurisdikcije

kakva strašna ledena povezanost
u traženju emocije gde je samo podatak
i baš kad se učini
- osamljenost će ipak dotaći neki topli nerv -
konekcija bude prekinuta

sistem će opet stati na noge
štake i proteze zaživeti
,prohodati
,prožvakati
,osvojiće lako svaku daljinu
autonomijom skinutom sa našeg računara

samo mi ostajemo uvek
statični
inficirani avetima displeja

MOJA DIGITALNA ROMANSA

povući ću ti nežno krvotok
pohraniti u teške diskove, dok
ogrezne u čežnji
i zameniću ga strujnim kolima
osnažiti crvenim megabajtima
logotipom plavim opisati lice

i nema se među nama šta srušiti
u binarnim tvrđavama zidovi ne
postoje osim za oči
pa iako vino ima ukus baterijske
kiseline
ono nas opija i topi
toksičnom romantikom

emotikoni zaplesali kao svatovi
viralno se zaređale zdravice

a postoji negde tri de prikaz
naše kuće
psa u uređenoj bašti
dok je onamo, iza bistre rečice
(u planu br. 2)
planinski venac koji zapanjuje

i sve je to za tebe, moja mila
građeno i sklapano
od najkvalitetnijih piksela

Danilo Lučić

STATUSI

- Imaj čistu savest pred lažima koje pišeš.
- Sreća me uvek prati na prevelikom rastojanju.
- Ljudima moraš postati obaveza da bi našli vremena za tebe.
- Nema ništa dugoročnije od trenutne slabosti.
- Volim da sedim jer me tad boli dupe za sve.
- Ovce nikako da shvate da ih brojim.
- Ljudi me pitaju: odakle ti takvi mišići na rukama? A ja im kažem: studiram književnost.
- Tuđe komplekse lečim isključivo na sebi.
- Živim bez uzroka – samo od posledice do posledice.
- Tek kad se u tebi svašta nakupi, shvatiš koliko si prazan.
- Meni mnogo manje izgleda 100 dinara nego 99.
- Ja samo delujem kao da nisam od juče.
- Udaću se za onog ko mi vrati nevinost.
- Ja sam samo po prirodi ljubomorna, ni po čemu drugom.
- U mom životu se ništa ne dešava. I to ne bez razloga.
- Vrlo malo znam o stvarima koje ne volim.
- Mentalna nestabilnost mi raste naporedo sa zrelošću.
- Stalno ću praviti iste greške sve dok drugi ne prestanu da ih posmatraju kao greške.
- Ne volim dan pred sutra.
- Svi se prave ludi. Samo se ja pravim pametna.

Čarna Popović

Nema naknadne pameti, već sam bila pametnija

/komentari na neke statuse iz 2011./

Podvaljujem sebi zadatkom da progovorim uzimajući za temu neke od statusa napisanih protekle godine. Statusi su odabrani nasumično (naknadno), ali nikako nisu pisani nasumično: naime, statusi su mene ispisivali, čak i kada sam verovala da to više nisam ja, već barbara, hana, bilo koje moje odvojeno biće, a osoba koja piše, makar ne bila pisac, uvek mora računati na podvajanje, umnožavanje (glasova), nekakvu unutarnju opreku u sebi i naspram sebe.

dugujem sama sebi

dugujem sebi nekoliko izneverenih ideala. nekoliko izneverenih sopstva. bojim se da je šteta nenadoknadiva. pokušavam, s vremena na vreme, uvek bez najave i uz odsustvo svesti koja bi sve to nadgledala, da porazgovaram sa sobom (činim to naglas), da probudim staro biće za koje odbijam da poverujem da je tek tako nestalo. divim se, uprkos tome što boli, svakom ko se za sobom nikada ne osvrne.

šteta što dvoboji više ne postoje. to je bio društveno prihvatljiv način da se reše neke stvari.

on i ja. pozivam ga na dvoboj; ne – on poziva mene. ja njega neću pozvati jer ne prihvatam poziv. on mene neće pozvati budući da sam za njega mrtva, da nema više tela koje bi se moralo umiriti. on u mene neće pucati, znam, jer nema više glasa koji bi se ispisivao u časovima dok metak putuje, taj usporeni metak, lucidan, uman metak, ta crvena nit koju sam kidala zubima a da je prethodno nisam ni liznula. ponekad mislim o našem dvoboju: znam da nam ruke ne bi drhtale, znam da bismo oboje pogodili metu, bili bismo precizni, sebični: nikome ne bi palo na pamet da popusti, da umre pre onog drugog, niti da posle njegove smrti ostane u životu. dvoboj bi, znam, bilo civilizacijsko, sretno rešenje, nešto što smo uvek prećutno odbacivali. jer nama nije bio potreban posrednik, sredstvo, cilj, običajnost: zarivali smo rado čeljusti u vratove, voleli smo biti izujedani tako da nam niko drugi ne prepozna ugrize.

obezjčiti se

ne uspevam da prestanem da galamim. kao što nisam mogla tek tako progovoriti sama (od sebe), tako trebam nekog ko bi mi glas konačno mogao oduzeti, progutati.

baba pola gogena

bila je emancipovanija od devedeset posto emancipovanih žena današnjice.

upropastiti/ uprostiti

uvek upropastiti nešto, pa naknadno izgladiti, ali kako – tako što bi se sve uprostito, banalizovalo, to uproščavanje bi me dovodilo do suza kada sam bila dete. plakala bih što čujem rečenice koje mi se ne dopadaju, što nema priče koja bi mi rekla: ovde je toplo, sigurno, prespavaj, pa kreni dalje sama iako još uvek nisi prohodala.

literarni švindler

ovo je kovanica mog prijatelja. njega smatram drugim bratom. on ima malarmeosvku bolest, i bio je tu za mene kada niko drugi nije. noćima kada sam se vraćala besna, pijana i ljuta na svet koji nije uspevaao da nauči da me zabavi, moj brat je to činio, ne znajući da me svaka njegova reč leči, ne ulažući trud. osećam da on i njegova žena o meni brinu kao da sam im dete i poistovećujem se sa mačkom koju možda nikad neću videti, mačkom koja nosi ime hana i crne je boje. snovi tog čoveka su remek-dela i bunjuel bi mu pozavideo. znam da ću se, dok ovo bude čitao, osetiti kao literarni švindler, što je oznaka koju je smislio da bi se narugao određenim kvazi-piscima.

far-farther-the farthest (to je najveći otac)

u engleskom jeziku se komparativ prideva *far* (dalek) koji glasi *farther* – čita kao reč *father* (otac). rečenicu „to je najveći otac“ sam čula od svojih bivših đaka koji su tada bili peti razred. bilo je to na času kada sam im predavala komparaciju prideva. to su deca koju sam zavolela. to su deca koja su zavolela mene. osećali su da ne umem da budem stroga. kako su me samo prozreli. zbog toga su delili sa mnom sve, bez zadržke. pa i najvećeg oca. trudila sam se da prikrijem da sam zapravo ja jedan veliki učenik. krala sam znanje i mudrost od njih krišom, sa žarom pravog posvećenika, početnika, amatera. patila sam zbog saznanja da ne mogu sebe načiniti detetom.

potrebna mi je neka jeres

kaže lenjost u meni. drugi glas naređuje: jeresi nema, moraš sve sama stvarati, pa i jeres, a onda je ili sledi, ili daj da je drugi izbuše kao balon. znam da nisam sposobna da stvorim jeres, ali možda mogu da joj se obećam, kad naiđe, makar u prolazu.

eva je rekla: to je lepo!

nikada neću moći da pobedim čulnost, kao da ova glava već nije otečena i krvava od udaraca o jedan te isti zid, uglačan kao ogledalo.

Hano, zašto više nisi Barberianka? (izjava prijateljice M.)

jednog dana sam bez ikakve najave postala debeloguza hana. sećam se samo da je to ime za mene u jednom trenutku predstavljalo staklo, zamagljeno ili obojeno, to više ne znam, nalik na vitraž. penjem se na orgulje u nekoj zabačenoj crkvi. potom gledam kroz neku boju njega koji mi se uvek predstavi crvenim, znam da je to staklo koje bi trebalo da mi bude i zaštita, a ne osoba, ali uvek omanem. u stanju sam da se ogledam kroz crveno staklo dok ne padne noć, dok se svaka dvostrukost i dvojnost ne počne širiti i pretiti poput odsečnih poteza ogromnih i zastrašujućih makaza.

nedostaje li mi baš ono čega nema (što ne postoji)?

bez sumnje volim da se mučim, iscrpljujem, verovanjem da je moje telo slagalica kojoj fali jedan jedini delić. taj se delić jednom savršeno uklopio, ali sam ga ja potom izbacila iz sebe, prognala i predala u svet da ga baš nikad ponovo ne nađem. nekad sam mislila da je lepota u traganju, sad dopuštam da budem nađena, ali celovita. kao i svaki bogalj, zavaravam se pričom da je svaki nedostatak prednost, da je svaki homer slep, a kirka hroma.

obesvršena

nadovezivanjem, pričom o celovitosti koja je samo jedan mit. onaj koji ga doslovno shvati voli biti izložen udarcima, porugama, i uopšte voli vetrometinu i svirepost. ja sam dobro prošla popravni, shvatila sam da ne želim da postanem obesvršena. naime, da me nepogrešivo uzbuđuje to što nemam, pa da nema razloga da sebi uzbuđenje otežavam ili uskraćujem.

in(ter)vencije

jastvo treba bičevati, treba stalno smišljati preokrete, bežati od lovaca, a šuma je puna lovaca, nikad se ne kriti iza istog drveta, a broj drveća je u svakoj šumi ograničen, biti spretan, znati kada je vreme za trk a kada se treba primiriti, kada intervenisati a kada živeti a ne pustiti od sebe ni glasa.

pokušavam da pišem, ali mi se tekst uporno opire, umnožavajući se, on me destruiira. ukratko, niko tu ne odbija poraz.

pisati uvek samo kao vid obraćanja samom tekstu, nikako čitaocima. čitaoci ne postoje. oni su ili mrtvi ili među nerođenima. tekst, suprotno tome, postoji, kao dete koje nosiš u sebi pa uporno kucaju dva srca, neko/nešto u tebi ima sopstvene zahteve koji se tebe ne tiču, ali po svaku cenu moraš da ih zadovoljiš. glumeći roba, naposljetku se zadovoljavaš i tom, makar kakvom, ulogom. pristaješ na poniznost i nezgodnost svog položaja, valjaš se po zidovima jezika, odskačeš, diveći se svakoj novoj modrici.

nisam ostala bez teksta, tekst je ostao bez mene.

ipak ću u izvesnim trenucima moći da uzjašem tekst, ako mi se prohte, a on će morati da me vodi tamo kuda želim. uslov je da samo nikad ne zaboravim da čitam.

jer ti – i kad nisi tu – ti si tu (goribor)

završavam rečima iz pesme koju trenutno slušam. možda ih kroz narednih godinu dana potpuno zaboravim.

Ivana Maksić

UKORIČI ME

Ukoriči me
Dragi

i stavi me na policu
sa Magbetom i Geteom

hajde dušo
ukoriči me

gola sam
kao bajka

sutra će sneg

ako još jednom
ako još jednom

slomiću se

moraćeš me kupiti
novu
a nikad neću
mirisati isto
i nikada neću
nikada

Dragi
dragi!
ukoriči me
i čitaj me pred spavanje
čitaj me kad bolim
čitaj me kad goriš

u korice od kože
neke horoskopske životinje
u boji neke
ruske čarolije

ukoriči me
stavi me na policu
i ćuti

kao nekad
neko

negde

Dina Vuković

KAKO SE ODBRANITI OD MAME NA FEJSBUKU

Tek odnedavno. Pomalo.

Moja mama i komp? No way.

Ali, počela je da ga koristi. Tek odnedavno. Pomalo. Pre, sad već, dve godine, uveli su joj na poslu obavezno korišćenje kompjutera, onda kada su uveli i seminare za usavršavanje. Ona ima 60 godina i profesorica je biologije. Tada, pre dve godine, kupila je sebi laptop. Mogao je da se uzme preko škole, na pet rata. Učinila joj se to kao zgodna investicija, kao i one prethodne zgodne investicije: supersonični secko, meljač, odvrtlač i zavrtač tegli i boca, čoper i slične neraspakovane investicije koje su čekale specijalne prilike. Nije znala ni da uključi laptop, nije ga ni pipnula. Plašila se da nešto ne zajebe. Samo je čale imao hrabrosti da igra karte na njemu. Onda sam je ja nagovarao i nagovarao, imic po mic... Bolje da mi je gaćni lastiš pukao nego što sam to... Uh. I napredovala je. Upornost se isplati. Naučila je da radi u Wordu. I da gugla.

Kada je ujak iz Beča otvorio profil na Fejsbuku, pet dana me je moljakala, i na kraju sam popustio: otvorio sam joj profil, i edovao je. Dobio sam tako svog najvernijeg fana, beskrupuloznog stalkera.

Tu kreću svi moji problemi.

Ako se mame na fejsbuku dele, prema nekom američkom istraživanju, na mame koje su provede vreme na fejsbuku zbog prijatelja i daleke rodbine, zbog igranja igrice i kvizova, poslovnog kontakta, praćenja proizvoda i kampanja i upoznavanja novih ljudi, moja mama ne bi bila klasična fejsbuk mama. Ništa od toga. Jedina njena zanimacija sam ja.

Prvi put smo ušli u konflikt posle mog statusa "Dođoh, popih, dalje se ne sećam". Stavila me je u svoj auto i odvezla do bolnice gde se leče oni koji su zavisni od alkohola. Moj život je postao pravi pakao.

Nije bilo druge. Prvo sam joj ograničio pristup profilu, a onda sam je posle komentarisanja fotki mog ortaka (bio je to blam godine), izbrisao. Lepo, tako. Jednim klikom.

Međutim, to je nasuprot svim mojim molbama aktiviralo nove, veće probleme. Roditeljima je ponekad bolje omogućiti uvid u život, ako ne želite da šiznu od

fantastičnih zapleta u kojima njihovo dete igra glavnog negativca. Najgore su slike koje prave od mizernih informacija obrađenih u njihovom trip paranoidnom automatu.

Nisam mogao da verujem, moja mama postala je haker-pecaroš mojih fejsbuk lozinki. Ostavljala je udice lažnim fejsbuk profilima koji su jako podsećali na one prave. Prvo je tripovala da se drogiram, a onda joj je Krletova mama rekla kako je Krle gej, a ona je odmah skapirala da sam i ja gej. Od tada me saleće frend rikvestovima sa lažnih profila mačo muškaraca od 21 do 33 godine. Juče Stefan 22, danas Mirko 28. I fotke je ubacila. Govorim joj da je mogu krivično goniti zbog zloupotrebe fotki, ali ona se samo smeje mojim ozbiljnim pretnjama.

I onda sam ja seo i napravio stranicu na fejsbuku [Kada ti mama kroji život](#). Ratovi se između ostalog vode i zbog neizdrža. Ja nisam izdržao, prvi put sam olako shvatio njene aktivnosti, drugi put, nisam želeo da rizikujem. Krenuo sam u kampanju, protiv roditelja na fejsbuku. Ljudi se me poznavali po tome, onaj što mu mama kroji život. Pravi mamin antisin.

Posle tri meseca žestoke kampanje rezultati su bili poražavajući. Mame su se ujedinile. Šile su nas na svakoj stranici. Imale su duplo više lajkova i fanova. Bio sam poražen.

Poraženost mi je otvorila drugačije poglede na novonastalu situaciju. Počeo sam da pratim pomno svaki mamin korak. Postao sam gori nego ona. Morao sam da igram na njenu najslabiju tačku: mog oca. Poraženost mi je otvorila drugačije poglede. Ako je ona mene bez pardona uništila kao da sam list na vetru onda zbogom grižoj savesti. U startu sam sebi koncizno opravdao svoj sledeći korak: tatin fejsbuk profil na određeno vreme.

Predložio sam mu otvaranje profila dok smo jeli ručak koji je on spremio za nas dvojicu, mama je bila na jednom od usavršavanja. Bili su to neki čudni špageti sa još čudnijim umakom, jedino je to znao da sprema. Prvo nije hteo da čuje, on i fejsbuk, ne. A onda sam iz rukava izvukao još jednu boleštinu, to da komšija Željko, stariji od njega, ima profil već dva meseca. Tu se zamislio, i obuka je mogla da počne.

Ćale je bio više ponosan i sujetan pa je sa njim išlo sporije nego sa mamom. Ali trud se isplati. Kroz dve nedelje ćale je pržio fejsbukom. Opet karte, i kvizovi.

Kada se mama vratila zatekla je haos u kuhinji, jer ćale je govorio da kuhinja nije za ukras i da kuhinja treba da služi nama, a ne mi njoj, ali mamina filozofija je bilo

drugačija: šta će reći *drugi ljudi*, da živimo kao stoka? Ali takve haose je ona navikla. Kada se mama vratila zatekla je drugačijeg tatu. Počela je da pljuje po fejsbuku. Ali džaba.

Zakuvavao sam im fejsbuk prepirke svakodnevno. Bombardovao sam ćaleta lažnim profilima sredovečnih i manje sredovečnih žena koje sam birao po maminim kriterijumima za odmerenost i eleganciju. Ćale je uskoro postao najpoželjniji tip na poslu, ortaci su ga sada držali za nekog ko se razume u strategije zavođenja.

Mama je počela da vene. Kada sam zajebancije radi okačio tati da je "in švalerationship", podigla je belu zastavicu jer *drugi ljudi* pričaće da je ćale vera.

To bi bio njen kraj.

Na trostrano zadovoljstvo doneli su odluku da ugase svoje profile i posvete se svom braku. Konačno sam dobio ulogu koju sam oduvek želeo da igram u svojoj porodici, umesto glavne – sporednu.

Sporedne uloge su najjače.

Dragoslava Barzut

O AUTORIMA

Mirko Demić rođen je 1964. godine u Gornjem Klasniću kod Gline.

Knjige proze: *Jabuke Hesperida* (1990), *Slamka u nosu* (1996), *Ćilibar, med, oskoruša* (2001, 2005, 2011), *Apokrifi o furtuli* (2003), *Sluge hirovitog lučonoše* (2006), *Molski akordi* (2008, 2009), *Trezvenjaci na pijanoj lađi* (2010), knjigu eseja, (p)ogleda i *marginalija Pod otrovnim plaštom* (2010), kao i knjigu publicističkih tekstova *Slađenje gorčinom* (2008).

Priredio knjige: *Buna u Banovini i Klasniću 1883. god.* (2003), Đorđa A. Petrovića, *Talasi i eseji* (2005) i *Tmurni dnevni* (2006) Milana Budisavljevića.

Jasmina Topić piše poeziju, prozu, književne prikaze, kolumne i eseje. Pesme su joj prevedene na slovenački, engleski, nemački, danski, portugalski, poljski, španski. Godine 2008. boravi u Beču kao dobitnica književne stipendije „Milo Dor“ austrijskog KulturKontakta. Uređuje Zbornik poezije i kratke proze mladih s prostora bivše Jugoslavije „Rukopisi“.

Dobitnica je nagrade „Matićev šal“ i „Duškovićevo zvono“.

Pesme su joj zastupljene u nekoliko izbora savremene srpske poezije.

Knjige pesama: „Suncokreti. Skica za dan“, 1997, „Pansion. Metamorfoze“, 2001, „Romantizam“, 2005, „Tiha obnova leta“, 2007, „Dok neko šapuće naša imena“, 2012.

Priče u projektima: „Projekat Kortasar“, 2003, „Božji ljudi“, 2010, „Simpozium“, 2010, „Kod srpskog pisca“, 2011. Član Srpskog književnog društva.

Danilo Lučić je rođen u Beogradu 1984. godine. Diplomirao je na katedri za srpsku književnost i jezik Filološkog fakulteta u Beogradu, gde je završio i master studije. Piše poeziju, prozu i prikaze aktuelne književne produkcije. Bavi se analognom fotografijom u slobodno vreme. Živi i radi u Beogradu.

Čarna Popović rođena je 1989. godine u Pančevu.

Knjige pesama: *Autokanibalizam* (2010), *Belo blato* (2012) i zbirka statusa *Za lajk, ne za ignor, ja sam rođena* (2011).

Piše kad god ima nešto važnije da radi.

Ivana Maksić, (1984.) Diplomirala i završila master studije iz engleske književnosti i jezika na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Objavila poemu *O telo tvori me* (Matica srpska, 2011.) i pilot-izdanje knjige poetskih zapisa *Hromatoskop* (Jurodiva knjižara, 2011.) U pripremi su dve knjige poezije: *Ubistva* i *Zavežljaj jezika*. Pesme iz ovih rukopisa objavljivala je u periodici u štampanom i elektronskom obliku. Piše kratku prozu i eseje. Bavi se predavaštvom i prevodilaštvom. Priredila je veliki broj temata o američkoj poeziji i

učestvovala kao prevoditeljka u priređivanju nekoliko antologija američkog i svetskog pesništva u zemlji i regionu. Slikarstvom i performansom se bavi pod pseudonimom Jurodiva.

Dina Vuković je rođena 1982. godine. Poeziju često živi, nekada je piše, a retko je objavljuje. Uglavnom provodi vreme u Beogradu.

Dragoslava Barzut (Crvenka, 1984). Blogerka, performerka i spisateljica rođena je 1984. u Crvenki. Diplomirala je Komparativnu književnost u Novom Sadu gde je delovala u okviru „Centra za novu književnost Neolit“. Dobitnica je prve nagrade na konkursu za najbolju kratku priču „Izvan koridora 2011“ na festivalu „Odakle zovem“. Njen esej „Recepcija poezije Rastka Petrovića u zbirci Otkrovenje u XX veku“ dobio je drugu nagradu na konkursu „Ulaznica 2009“. Rukopis zbirke priča „Zlatni metak“ dobio je nagradu „Đura Đukanov“ za najbolji rukopis u 2011. godini. Piše na adresi www.odmotavanje.com, živi u Beogradu.

Copyright © by Balkanski književni glasnik – BKG, 2014.

CIP – Katalogizacija u publikaciji, Narodna biblioteka Srbije, Beograd 82

BALKANSKI KNJIŽEVNI GLASNIK, [Elektronski izvor] / Glavni i odgovorni urednik Dušan Gojkov.

– Elektronski časopis.

Način dostupa (URL) <http://www.balkanskiknjizevni Glasnik.com/> <http://www.balkanliteraryherald.com/>

ISSN 1452–9254 = Balkanski književni glasnik (Online)

COBISS.SR–ID 141175564

BKG Sveska 25